

Izhaja vsak četrtak in velja s poštno vred ali v Mariboru s poštnim nakladarjem do 25 dni, pol leta 12-50 din. Četrtletje 6-50 din. Izven Jugoslavije 46 din. Naročnina se pošlje na upravništvu "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroska cesta 5. List se dopolnjuje do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglaševane primeren popust. Nezapre reklamacije so poštnine proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana št. 10.605. Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

45 številka

MARIBOR, dne 25 oktobra 1923

57. letnik.

Zbor zaupnikov SLS.

VABILO

na zbor zaupnikov Slovenske ljudske stranke, ki se bo vršil

v ponedeljek, dne 5. novembra 1923 ob pol 11. uri popoldne v dvorani hotela "Union" v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Politika SLS — poročata dr. Korošec in dr. Brejc.
2. Organizacija SLS — poročata dr. Kulovec.
3. Resolucije — predložene po vodstvu SLS.
4. Volitev načelnika SLS in 1. podnačelnika.

V nedeljo, dne 4. novembra ob 4. uri popoldne bo v dvorani Akademskoga doma (poleg hotel "Union", Miklošičeva ulica št. 5) v Ljubljani zborovanje delegatov političnih organizacij SLS. O točkah, ki bodo predmet razpravljanja, bodo referirali dr. Korošec, Sušnik, dr. Kulovec, Vesenjak in tajnik Krajnc.

Za načelstvo SLS:

dr. Korošec, t. č. načelnik.

Organizacije naj takoj izvolijo delegate za zborovanje v nedeljo. Razpravljale se bodo važne politične, gospodarske in organizacijske zadeve.

Zaupnike na deželi opozarjamo, da bo dne 5. novembra ob 3. uri popoldne tudi občni zbor Jugoslovanske Kmetijske zveze.

Kdo je zapravil avtonomijo?

Slovenci in Hrvati od dne do dne bolj občutimo vsestranske udarce centralizma.

Vedno naraščajoče zle posledice centralistične uprave presedajo že našim demokratom in samostojnim. Demokratično časopisje in tudi "Kmetijski list" je že začel sikati proti centralističnim izročkom v davkih, taksah itd. Seveda, na zunaj in javno nočejo priznati ne demokratije, ne samostojnosti, da so spočetje sedanega upravnega žalostnega stanja, ampak so si izmislili v svoji pokvarjenosti in hudobiji novo laž, češ: Klerikaleci sami so zapravili avtonomijo. To hudobno laž čitamo dan na dan po vseh nam nasprotnih listih.

Kako je z zapravo avtonomije, hočemo v naslednjem pojasniti.

Slovenska ljudska stranka si je osvojila zahtevo avtonomije Slovencev že pod rajno Avstrijo. Z zahtevo po slovenski samostojnosti je stopila v okvir nove države in ni ter ne bo popustila od te zahteve niti za las. Za kar smo se z vso odločnostjo potegovali pod staro Avstrijo, za kar bijemo neprestani boj v naši novi državi, tega torej nismo mogli zapraviti, ker av-

tonomije doslej še nismo posedali. Poleg zahteve avtonomije je stopila naša stranka v novo državo na čisto samostojni podlagi kot stranka in do danes ni iskala nobene opore pri kakih drugih srbijskih stranki. Ujedinili smo se Srbi, Hrvati in Slovenci, a Slovenska ljudska stranka se ni ujedinila z nobeno drugo stranko in je ravno radi tega ohranila kot edina prava zastopnica Slovencev še v marsikaterem oziru slovensko samostojnost. Za avtonomijo, a na lastnih — res slovenskih nogah, to je bila in ostane gonilna moč naše stranke.

Sedaj pa pogledajmo, kako je z demokrati in samostojnimi, ki nam lažljivo-hudobno očitajo, da smo mi zapravili avtonomijo.

Kakor hitro so prišli po preobratu liberalni poslanci iz Slovenije v Beograd, je bilo njihovo prvo delo, da so se popolnoma združili z njih vrednimi srbijskimi bratci-demokrati in se prekrstili v jugoslovanske demokrate. Kot jugoslovanski demokrati so klečepazili pred Srbijski, kjer so le mogli in nas pošteno-zavedne Slovence ovajali in črnili, kjerkoli so mogli. In vse to so uganjali radi tega, da so se lahko s pomočjo srbijskih demokratov obdržali na vlasti in lahko z njimi skupno zobali iz vladnih korit. Kot ujedinjeni s srbijskimi demokrati in priklenjeni k vladnim koritom so navdušeno pomagali pri ustvarjenju pogubonosne centralistične ustave, za njo enoglasno glasovali in še danes zahtevajo njeno izvršitev.

Danes, ko so vrgli radikali demokrate iz vladne mize, korito jim prevrnjena korita, pa že uvidevajo, kje tiči kal upravnega zla, da je v centralizmu in bi radi zvalili krivdo zaprave avtonomije na klerikalece.

Isti strici kot demokratje so tudi njihova deca — samostojni. Še predno je Samostojna nastopila kot s poslanci zastopana stranka v ustavotvorni skupščini, je že vabila v Slovenijo na svoje shode skozi in skozi centralistično navdahnjene srbijske zemljoradnike. Nekdanja glava zemljoradnikov Avramović je bil z Mermoljo, Drogenikom in Urekom velikokrat na samostojnih shodih na Slovenskem štajerskem. To pa je itak vsakemu že v živem pomenu, da je bilo prvo delo samostojnih, ko so se pripeljali prvi v Beograd, da so se po vzgledu svojih očelov-demokratov ujedinili s srbijskimi zemljoradniki. Očka Pašić je še g. Pucelja priklenil k vladnemu koritu in ni čuda, da so samostojni poslanci v konstituenti prvi dvignili prste za centralistično ustavo. In danes, ko so brez politične moči, ni imel g. Pucelj nobenega nujnejšega opravljanja, nego da je zopet kot skesan grešnik zlezal pod srbijski klobuk, stopil zopet v klub centralističnih zemljoradnikov.

Glede klečepazenja pred Srbi in ustvaritve glavnega zla v naši državi — centralizma — so ravnali samostojni ravno tako kot demokratje. Najpoprej so se

čisto ujedinili s srbijskimi centralisti in potem pa navdušeno kot vladni koritarji glasovali za ustavo.

Danes pa, ko so samostojni ravnotako kot demokratje pognani od vladnih dobrot, bi radi zvalili krivdo občnega zla na klerikalece.

To so torej dejstva glede zaprave slovenske samostojnosti. Iz teh kratkih izvlečkov iz demokratično-samostojne zaprave slovenske avtonomije pač lahko vsak do posname, kdo je zapravil Slovence samostojnost. Demokratje in samostojni so imeli v ustavotvorni skupščini ključ do slovenske avtonomije v rokah, a so ga za ceno vladnih korit pognali ter pogazili v blato ter zlo srbijskega centralizma. Tisti torej, ki ima v rokah ključ do samostojnega doma, a si ga ne odklene in ga požene v stran, je zapraviljevec lastne samostojnosti — in tako so ravnali v konstituenti demokratično-samostojni zapraviljevi avtonomne Slovenije.

Srbi-radikali lovijo Slovence v svoje mreže.

(Dopis iz mariborske okolice).

Pri volitvah 18. marca 1923 se Pašičevim hlapcem v Sloveniji ni posrečilo, da bi zvalili s obljubami volilce v srbsko radikalno mrežo. Razpeli so sicer mreže na vse strani v Sloveniji, a niti kmet, niti delavec, ne trgovec, ne invalid, ne državni nastavljenec ni maral se prodati srbski radikalni stranki. Viničarjem so obljubljali srbski hlapci 1 milijon 400.000 K ter breje krave in telice, ako volijo Pašičevo stranko. Posebno so se trudili za srbske radikale neznačajni, denarja pohlepni ljudje; to so taki, ki ne poznajo ne vesti in poštenja. A napravili so slab "kšeft". Ne eden slovenskih okrajev se ni dal kupiti od Pašičevih ljudi. Srbski radikali niso dobili v Sloveniji ne enega poslanca.

Nad 97.400 volilcev je glasovalo na Slovenskem štajerskem. In od teh so dobili srbski radikali borih 1365 glasov. To je tako mali drobec, da finančni minister, srbski radikal dr. Stojadinović kot glavni kandidat niti blizu ni prišel v postev. In z njim vred so propadli tudi vsi njegovi okrajni kandidati. Tako so na primer dobili srbski radikalni kandidati v Slov. Stajerju v okraju Brežice samo 40, Celje 88, Dol. Lendava 216, Konjice 18, Laško 53, Ljutomer 66, Maribor desni breg 110, Maribor levi breg (z mestom Maribor vred) 182, Mozirje 14, Murska Sobota 351, Ormož 22, Prevalje 23, Ptuj 95, Slov. Gradec 48 in Šmarje 39.

Za srbsko radikalno stranko so dali glasove samo ljudje, ki se dajo kupiti. Judeževi groši so bili mero-dajni. Zvedel sem iz čisto zanesljivega vira, da je srbsko radikalno siranko stal vsak glas, ki ga je dobila v Sloveniji, 2500 K. Ogromne svote so potrošili radikali Srbi Pašičeve vrste, da bi speljali slovenske volilce na

Živ pokopau.

Po angleškem izvirniku Arn. Bennett napisal Paulus.

1. nadaljevanje.

Saj se tudi domovina ni brigala zanj. Brala ga je, slavila njegova dela, da, njega samega pa je zanemarjala. Njegovi ideali so mu morali služiti kruh, mesto da bi mu ga dajala domovina, ki ji je on dajal svojo srčno kri, sam pa pri tem —

Zvonec je zapel skozi samotne, prazne prostore velike hiše —

Hišni zvonec je bil, spodaj pri vratih je visel na zarjaveli žici, starosveten in onemogel. Oče ga je dal napraviti, ko je bil Aleš še deček. Njegovo razglašeno bingljanje je javkajoč odmevalo po praznih kotih in Aleš Blaž je planil po koncu.

Krčevito se je oprijela njegova roka stolovega naslonjala, plašno je pogledal k vratom, postavil nogo, — pa spet sedel. —

Pustimo za trenutek Aleša Blaža, slavnega in mnogo branega pisatelja, in si oglejmo drugo plat njegove osebnosti, ki je mnogo bolj zanimiva, četudi je bila svetlo čisto neznana, in ki nam bo pojasnila čudne in neverjetne okolščine njegovega življenja.

Kot zaseben človek je bil Aleš Blaž namreč neizmerno plah in boječ.

Čisto drugačen je bil, nego ste vi ali jaz na primer.

Nam se nikdar ne zgodi, da bi nas pograbil neznani strah, kadar se moramo srečati s tujim človekom ali pa celo govoriti z njim, mu povedati svoje ime, ne zgodi se nam, da bi nam klečala kolena in bi nas oblival mrzel pot, če moramo vstopiti v dvorano, polno ljudi, mi

ne zardimo in ne čutimo otročje zmedenosti, če stopimo v prodajalno ali pa naročamo v gostilni natakarkju. Da bi se obotavljali ali bi celo preplašeni in nerodni stali in gledali krog sebe v takih preprostih slučajih življenja — to nam niti na misel ne pride. Mi se obnašamo naravno in neprisliljeno in svoje ime povemo povsod in vsakomur, ki ga hoče vedeti. Zakaj bi se naj zdrav človek obnašal drugače —?

Aleš Blaž je bil drugačen.

Vzbujati pozornost, vzbujati zanimanje sveta, povedati: "Jaz sem Aleš Blaž —", to je bilo zanj strašno, grozno, nemogoče. V tem oziru je bil pisatelj Aleš Blaž čisto drugačen nego človek Aleš Blaž. Na papirju je znal biti jekleno pogumen in drzen ko gladen volk. Če je držal za pero, ni poznal nobenega strahu.

Sicer pa je bil plah ko srna. In to je bilo krivo, da je svet poznal pisatelja Aleša Blaža, za človeka Aleša Blaža pa se ni brigal. Sel je v tujino, mesto da bi bil doma s komolci prerinil v ospredje svojo osebnost, skrnil se je, mesto da bi bil vzbujal pozornost in obračal nase oči po ulicah, kavarnah, gledališčih in drugih prostorih, kjer hodi in poseda javnost. V "Ljudski univerzi", v društvu žen, da, v sami kraljevski akademiji prosvete bi bil moral nastopiti — in že zdavnaj bi bil dobil častni naslov, častno nagrado, preskrbljen bi bil za življenje, ne bi se mu bilo treba boriti za kruh. Kako neki bi naj našla kraljevska akademija Aleša Blaža, če se je pa skrival —! Ali je njena dolžnost, iskati umetnike in pisatelje —?

Spet je pozvonilo, topot glasneje in s poudarkom.

Aleš je vedel, da mora vstati in iti odpirat. Človekoljubje je to zahtevalo od njega in skrb za lastno osebo tudi. Kajti pozni gost je bil brez dvoma zdravnik, ki je prišel pogledat bolnega človeka gori v prvem nad-

stropju. Bolni človek gori v sobi je bil Hinko Brglez in Hinko Brglez je bil Alešev sluga.

Aleš si je pred nedavnim časom omislil slugo. Ne iz udobnosti in ker je imel preveč denarja. Denarja vobče ni imel preveč. Ampak prav zaradi tega, ker ni mogel in ni mogel med ljudi. Plah je bil.

In Hinko je bil izvrsten sluga. Malopridnež in pre-tkan navihanec je bil — tako je sumil Aleš — sicer pa zelo uporaben. Kakor vi in jaz na primer tudi Hinko ni bil prav nič plah in boječ. Vsako reč je storil čisto naravno. Ljudi se ni bal. Polagoma je postal nenadomestljiv, edina zveza med Alešem in med svetom. Hinko je nakupoval, Hinko je kuhal, Hinko je hodil na pošto in če je bilo treba osebnih stikov, k založniku, Hinko je storil vse.

Na vso srečo ni bil nikdar bolan — hočem reči, do večeraj. Večeraj pa je nepričakovano zbolel. Nerodnež! Kako naj on, Aleš, živi brez Hinkota —? Najbrž se je kje prehladil na svojih potih.

Ves dan se je boril, pogumno boril s svojim prehladom, hodil po opravkih v mesto in mimogrede stopil tudi k zdravniku. Sinoči pa je, brez vsakršnega predhodnega obvestila, opustil svojo borbo, v trenutku ko je pripravljaval posteljo za gospodarja, prijel ga je in ker njegova postelja ni bila priravljena, je legel kratkoma v gospodovo posteljo gori v prvem nadstropju. Hinko je storil vsako reč naravno. In Aleš mu je še celo moral pomagati pri slačenju.

Alešu se je godilo, kakor bi mu bil kdo tla izpodnesel. Ni si vedel pomagati. Še zase ni znal ničesar storiti, kako bi naj storil kaj za Hinkota? Zganja Hinko ni maral in tudi kruha in klobas ne. In v Aleševi shrambi ni bilo druga ko žganje in kruh in klobase. Ubožec je kratkomalo legel in molče in tiho ležal ter

krivo pot. A vse ni nič izdalo. Slovensko ljudstvo je obsodilo 18. marca podkupovanje in srbsko radikalno hlapčevanje ter ni dalo Srbom v Sloveniji niti enega poslanca.

S tem je slovenski narod pokazal, da je po ogromni večini pošten. Slovenci se nečemo prodajati Srbom radikalom, pa če nam magari Pašič ponudi vse svoje palače in milijone! Tu je slovensko ljudstvo govorilo tako lepo in častito besedo, da se je res moramo veseliti. Tudi naši Prekmurci niso marali za radikale-Srbe in Benkove srbsko radikalne obljube.

Dolg nos so dobili 18. marca razni dr. Lenardi, Verlič, Jurkoviči, Zupanci, Tavčerji, Slanovci, Nachtigalli in drugi, ki so se udinjali za srbsko radikalno stranko.

Slovenski ljudski stranki, ki se bori z vsemi silami proti srbskemu radikalnemu gospodstvu, je dalo ljudstvo nad 55.000 glasov. S tem je naš narod obsodil srbski centralizem, obsodil kruto one, ki ne priznavajo slovenskega naroda, ampak nas imajo za Srbe, oziroma nas hočejo posrbiti. Cel svet je videl, da Slovenci nočejo biti srbski radikalni hlapci, ampak samosvoji gospodarji na slovenski zemlji.

V zgodovini Slovencev imamo tudi suženjsko dobo. Tujec, graščak-Nemec se je postavil za gospodarja Slovencev. Zagospodoval je nad narodom in celimi pokrajinami, koder je bival naš rod. S korobačem, bičem, bičkovko in gorjačo v roki je graščak s pomočjo krutih valpetov naganjal naše slovenske pradede na srednjeveški kuluk. Na strme griče in gore so morali slovenski ljudje voziti in nositi kamenje, les in drugo robo ter graditi gradove in udobna stanovanja pohotnim in krutim graščakom-tujcem. Celo vrsto stoletij je padal tujec bič po glavi in hrbtu naših ljudi. Trebalo je sto in stoletne borbe, da se je narod otel okov suženjstva.

Srbski centralizem, v katerega so nas pomagali vkovati slovenske poturice — samostojni in demokrati — hoče nas Slovence zopet zaslužniti. Dokaz za to: Neznosno nalaganje novih davkov, nove takse, kruti zakoni, ki nam jemljejo svobodo. . . . Ves denar iz Slovenije v Srbijo, nazaj iz Beograda pa samo še prihaja krivica za krivico. To vse so znaki suženjstva!

Ker se Slovenci ne maramo zaslužniti ne tujcu in tudi bratu ne, radi tega so srbski radikalni pograbil drugo sredstvo: Podkupujejo slovenske ljudi! Pašič in njegovi radikalni ministri nimajo denarja za uboge in trpeče, ne za invalide, ne za železničarje, ne za državne nastavitelje, ne za vdove in sirote. Nič! Radikali imajo za vse le samo papirnate obljube! Kmeti, obrtniki in sploh davkoplačevalci guli in gulijo. In mnogo milijonov tega denarja gre — kam — za podkupovanje efijaltskih, izdajalskih duš! Vse strada, vse propada, a milijone meče Pašič onim, ki se mu prodajo. Čemu? Da bi dobil med Slovenci ljudi, ki bi narod zapeljali. . .

Ne bodo imeli sreče tisti Srbi radikalni, ki to počenjajo in delajo take naklepe. Se manj sreče in blagoslova pa bodo imeli pri svojem »delu« oni žalostni slovenski sini, ki se prodajajo za Judežve groše! Tudi Judež Iškarijot je prodal Krista in sebe za srebrnike. In obesil se je. . . . Ljudje, ki danes v Sloveniji silijo k srbskim radikalom, so suhe veje, koje odpadejo od slovenskega debla. Podobni so trilemu štoru, ki se sicer nekaj časa životari, a trohno mu ugasne vsako življenje. Take suhe veje in trili štori so oni »značajneži«, oni »možje«, ki se po pasje ponižno hlinijo ter postanejo radi praznih obljub in tisočakov hlapci, slugi srbske radikalne stranke. Denar, ki ga prejema za svoje izdajalsko delo, pa nosi madeže in maroge, nastale iz krvavih srag izžemanega slovenskega ljudstva.

Slovenska ljudska stranka in četa 20 zastopnikov,

čakal na zdravnika, ki je obljubil, da pride zvečer na obisk.

In zemlja se je zasukala krog svoje osi in tema je legla nanjo. Ubogi Aleš pa je zabrižen stopical po stopnicah iz pritličja v prvo nadstropje in iz prvega nadstropja spet nazaj v pritličje, dokler mu ni Hinko s slabotnim glasom, a kratko in odločno povedal, da bo že vse dobro in naj ga pusti pri miru.

In Aleš Blaž, slavni, zavidani pisatelj, junak vseh mladih deklet, ki bero povesti, veselje in zabava vseh izkušenih starih ljudi, ki iščejo razvedrila v lepem berilu, se je nastanil v prazni sobi svojega sluga, prižgal okajeno svetiljko, se naslonil na mizo, čakal na neprijetne dogodke, ki so se bližali, in mislil na svoje življenje —

V tretje je zabingljajal starosvetni zvonec, da bi se bila lahko utrgala zarjavela žica, in potrkalo je, da je bobneče odmevalo po praznih prostorih. Mrtvi bi se zbudili na tako trkanje.

Aleša je pretreslo: »Kaj, če je nevarno bolan —?«

Nemirno je skočil po koncu, za trdno odločen, da stopi pred javnost, naj stane kar hoče.

II.

Aleš je odprl vežna vrata.

Pred njim je stal dolg, suh, zdelan človek v fraku in cilindru.

Boječe, negotovo, zlaho sta se pogledala moza pri luči ulične plinove svetiljke. V veži ni bilo luči.

»Tukaj stanuje gospod Aleš Blaž?« je vprašal prišlec plaho.

Ko je Aleš čul svoje ime iz tujčevih ust, ga je ob-

ki so ohranili zvestobo slovenski domovini, pa se bo borila naprej s podvojeno silo za popolno svobodo, za neodvisnost Slovenije, to je za našo avtonomijo. Mimo onih suhih vej in trhljih štorov, ki odpadajo, pa bo šel cel narod s pomilovalnim pogledom. . .

Kdor danes od Slovencev pristopa k srbski radikalni (Pašičevi) stranki, je nehal biti Slovenec!

Kdo je kriv?

Kdo je kriv, da nas Beograd tako guli in davi v denarnem oziru? Tisti, ki so na Vidovdan leta 1921 glasovali za centralizem, za absolutno komando Beograda nad vsemi pokrajinami. Bili so to: srbski radikalni, demokrati in Pucljevi samotsojneži.

Kdo je kriv, da nam beograjska vlada nalaga tako strašne davke? Tisti, ki so leta 1921 glasovali za ustavo, po kateri si Slovenci ne smemo sami oskrbovati gospodarstva v Sloveniji in ne sami odločati o davkih. Zopet radikalni, demokrati in Pucljevci.

Kdo je kriv, da dobivamo tako slabe zakone? Radič, ker s svojimi 70 poslanci čepi doma za pečjo in imajo tako Srbi večino v državnem zboru.

Kdo je kriv, da se čutijo srbski radikalci neomejene gospodarje v naših krajih? Zopet Radič, ki mirno pusti, da nam Pašičevi ljudje jemljejo gospodarsko moč.

Kdo je kriv, da ima krava vime v Beogradu, a gobec v Sloveniji? Tisti, ki je proti avtonomiji Slovenije, proti naši samoupravi.

Kdo je kriv, da še kmalu ne bo boljše? Tisti Slovenci, ki so še danes pri demokrati, samostojni ali socialdemokrati stranki. Kako to? Ker te stranke iz gole hudobije delujejo skupno s srbskimi radikali proti samoupravi (avtonomiji) Slovenije.

Samo ena rešitev je za Slovence in za Slovenijo: Vstrajajmo v borbi za doseg avtonomije! — Prav vsi vstrajajmo in se borimo. Dosegli jo bomo! Irci so se stoletja borili za svobodo svoje domovine, danes so že svobodni!

Zakaj naj varčujemo?

Med vojno in po vojni je smisel za varčevanje skoraj popolnoma padel. Glavni vzrok temu ni bila samo vojna, ki je med ljudskimi sloji razširila pijančevanje, zapravljanje itd., glavni vzrok je bil ta, ker se je ljudem zdelo, da res ni bilo vredno varčevati. Denar ni imel nobene vrednosti, zato je vsakdo gledal, da je denar obrnil v blago, pa če tudi blaga ni potreboval. Ljudje, ne samo, da niso več vlagali, ampak so celo stare prihranke dvigali in jih vtikali v različno blago. Danes pa je denarni položaj zopet tak, da so varčevalci, ki tudi v časih ničvrednega denarja niso dvignili hranilnih vlog, marveč še nove vlagali, veseli, da so varčevali, ker imajo v stiski na strani potrebno rezervo. Zakaj to? Zato, ker denar zopet prihaja do veljave. Pred vojni in vojni vlagatelji imajo korist na rastoči valuti. Sedanji vlagatelji so vložili malovredni denar, vun pa bodo dobivali dober denar. Naj to nekoliko pojasnimo.

Do zadnjega časa je naša vlada zasledovala politiko inflacije denarja. To se pravi, da se je država pri Narodni banki kar naprej zadolževala, vsled česar je bila Narodna banka prisiljena, dajati v promet vedno nove bankovce. Na ta način je vrednost denarja neprestano padala. Menda je danes vsakemu jasno, da je vrednost denarja v veliki meri odvisna od množine bankovcev v prometu. To je bila torej inflacija, ki je tirala naš denar neusmiljeno navzdol. Sedanji fin. minister

pa je rekel: Stoj, dosti je tega! In je začel politiko deflacije denarja. On ne dovoli, da bi se država zadolževala pri Narodni banki, nego pravi, da mora država izhajati s svojimi dohodki. S tem je prenehalo tiskanje novih bankovcev in posledice so se takoj pokazale: naš denar je začel na vrednosti pridobivati. Danes je na evriški borzi, ki je merilo vrednosti papirnatih valut z zlatim švicarskim frankom, 100 naših dinarjev je vredno približno 6.60 švicarskih frankov, dočim je bilo pred enim letom 100 naših dinarjev vredno 5.40 švicarskih frankov. Vsi znaki kažejo, da bo vrednost denarja — rastla.

Če se bo vrednost našega denarja še dvignila, vsaj tako obeta finančni minister, se bo s tem nujno zvišala tudi njegova kupna moč ali drugače povedano: cene blaga bodo začele padati. Pri kmetijskih pridelkih se to že čuti. Manj se čuti pri manufakturi, kolonijalnem blagu in industrijskih izdelkih. Nobenega dvoma pa ni, da bo konkurenca v trgovini tudi tukaj potisnila cene navzdol.

Z ustalitvijo ali stabilizacijo denarja se morajo nujno ustaliti tudi cene blaga, kar je za kmetijstvo velikega pomena.

Se večjega pomena pa je v tem slučaju nekaj drugega, namreč varčevanje. Pri stalnosti denarja pride varčevanje zopet do polne veljave. Varčevalci imajo za svoje varčevanje korist, in sicer dvojno: prvič, da so sploh nekaj privarčevali, drugič, dobijo lepe obresti. Če bo vrednost denarja rastla, pride k temu še tretja korist, namreč dobiček na prirastku valute, to se pravi, da bodo dobili izplačan več vreden denar, kakor so ga vložili. Tisti, ki bi danes kupili blago, češ, da je denar premočno vreden, bo pri porastu valute na izgubi, ker bo pozneje isto blago manj vredno kakor denar, ako bi ga bil shranil.

Naše geslo danes mora biti: Varčevanje in še enkrat varčevanje in zopet varčevanje. Vsako gospodarstvo in ravno tako tudi kmetijsko gospodarstvo rabi kapital. Namen kmetijski kapital zbirati in organizirati imajo naše kmečke, zadružne hranilnice in posojilnice. Marsikdo, ki je po vojni svoj denar trosil in celo iz posojilnice dvignil, se danes, ko denar pridobiva na vrednosti, bridko kesa. Pa ne samo to, on sedaj spozna vrednost posojilnice ter se obrača nanjo za posojilo. Kako bo pa posojilnica dajala posojila, ako ni ljudi, ki bi kmetijski kapital zbirali, to se pravi nalagali in ga s tem dali na razpolago posojilnici, da more dajati posojila pomoči potrebnim. Kdor tedaj nalaga svoj denar v posojilnico, ta ne samo koristi sam sebi, ampak celemu kmetiskemu stanu in pomaga na noge kmetijskemu gospodarstvu. Brez kmetijskega kapitala v kmetijstvu napredek in izboljšanje ni mogoče in kmetijski kapital se zbira v naših zadružnih hranilnicah in posojilnicah.

Upavičene pritožbe od severne meje.

Zalostno stanje obmejnega vinogradništva.

Kraji ob naši severni meji so po pretežni večini vinorodni. Glavni pridelek je vino, žito, in druge življenjske potrebščine pa si mora obmejno ljudstvo kupovati za vinski izkupiček. Obmejnemu prebivalstvu bi bilo tedaj pomagano, ako bi naša vlada skrbela za to, da bi obmejni vinogradnik res tudi lahko prodal svoje vino v N. Avstrijo. Ako vlada ne bo ublazila ter znižala izvozne carine vsaj za obmejno vinogradništvo, bo to tekom par let čisto propadlo. Treba nameč pribiti, da imajo ravno ob meji nemškoavstrijski podaniki zelo veliko in razširjen vinogradov. Lastniki teh lepo bo-

Užigalica je zaplamlata v temi. Zdravnik je pogledal po Alešu in nato po veži.

»Kod pa naj grem?«

»Tule po stopnicah.«

Lučica je ugasnila, po temi sta tipala po stopnicah navzgor in se pritipala po nerodnih kotih do spalnice.

Aleš Blaž je odprl vrata.

Sveča je dogorevala na nočni omarici in osvetljevala par kosov revnega pohištva, razpostavljenega po kotih in ob stenah, in posteljo, ki je s svojo udobnostjo in snažnostjo čudno samevala v zanemarjeni, zaprašeni sobi.

Zdravnik je pristopil in pregledal bolnika.

»Mrazi ga!«

Hinkotov starikavi obraz — tudi on je že imel 50 let — je bil ves zasinel. Mož se je tresel od mraza v kljub debeli pernici in kopicu toplih odej, ki so ležale na njem. Pa ni se genil, ni zinil besede, le mračno je strm predse.

»Ali so še ženske po koncu —?«

Sunkoma se je obrnil zdravnik k Alešu in rezko je donel njegov glas.

Aleš se je prestrašil.

»Nihče razen naju ne stanuje v tej hiši. — Sama sva.«

Manj izkušen človek bi se bil začudil, pa zdravnik je bil izkušen človek in je videl že različne reči na svetu. Zato se ni čisto nič začudil.

»Torej pa vi! Brž prinesite vroče vode!« Zapovedujoče je govoril. »Brž! In žganja! In še odej! — Pa ne stojte tule tako štorasto! Čakajte, z vami grem v kuhinjo. Kažite mi pot!«

(Dalje prihodnjič.)